
ОБЛІК І ОПОДАТКУВАННЯ

УДК 336.22

DOI: <https://doi.org/10.32782/2708-0366/2025.24.17>

Андросюк Ю.В.

аспірант,

Державна навчально-наукова установа

«Академія фінансового управління»

ORCID: <https://orcid.org/0009-0002-1539-0593>

Androsiuk Yurii

State Educational Scientific Establishment

"The Academy of Financial Management"

ТРАНСФОРМАЦІЯ ПОДАТКОВОЇ СИСТЕМИ УКРАЇНИ В УМОВАХ ЦИФРОВІЗАЦІЇ

TRANSFORMATION OF THE TAX SYSTEM OF UKRAINE IN THE CONDITIONS OF DIGITALIZATION

У статті досліджено теоретичні та практичні аспекти трансформації податкової системи України в умовах цифровізації. Обґрунтовано, що цифровізація є не лише технологічним процесом, а глибинною зміною фіскального середовища. Проведено критичний аналіз чинної податкової моделі, окреслено ключові цифрові інструменти (е-аудит, е-VAT, СМКОР, Електронний кабінет платника) та їх проблеми. Визначено ризики цифрової трансформації та напрями адаптації податкового законодавства. Сформульовано бачення інтегративної цифрової системи та концепцію фіскального партнерства між державою і платником. Особливу увагу приділено модернізації податкових інституцій як ключовій умові успішної цифрової трансформації. Наголошено на необхідності підвищення прозорості, довіри та цифрової інклюзивності як передумов ефективної фіскальної політики.

Ключові слова: податкова система України, цифровізація, податкове адміністрування, електронне оподаткування, кібербезпека, цифрова інклюзія.

This article presents a comprehensive study of the theoretical foundations, institutional constraints, and practical challenges associated with the transformation of Ukraine's tax system in the context of digitalization. The author emphasizes that the digitalization of taxation is not merely a technological process but a deep structural transformation of the fiscal environment that redefines the logic of interaction between the state and the taxpayer. It is argued that, under current conditions, digital solutions serve not only as service instruments but also perform a strategic function of modernizing the institutions of tax control, administration, and reporting. The article provides a critical analysis of the functioning of the current tax model in Ukraine, including an assessment of fiscal efficiency, revenue structure, the extent of economic shadowing, and the barriers to digital tax administration. It has been established that the dominance of indirect taxes, the low level of voluntary tax compliance, and the fragmented implementation of digital tools limit the potential of the existing model within the digital context. The author outlines the leading directions of tax system digitalization in Ukraine: the implementation of e-audit, electronic invoicing, e-VAT systems, the Risk Monitoring System (SMKOR), and the Taxpayer's E-Cabinet. An original classification of digital instruments is provided, with an assessment of their level of implementation, advantages, and systemic weaknesses. Key risks associated with digital transformation are also analyzed, including cybersecurity threats, digital inclusion deficits, regulatory fragmentation, technological inequality, and behavioral limitations of taxpayers. Based on the findings, the article proposes a vision of an integrative digital tax system. Directions for adapting tax legislation to new digital formats

of accounting and control are identified, along with the substantiation of the need to shift from a controlling to a service-partnership model of interaction between fiscal authorities and taxpayers. A number of institutional measures are proposed to enhance transparency, predictability of tax policy, and voluntary compliance with tax obligations. A distinctive feature of the article lies in its systemic synthesis of macroeconomic, analytical, and legal analyses of the digital transformation of Ukraine's tax system, as well as in the development of the concept of digital fiscal partnership as a basis for a modernized tax paradigm.

Keywords: tax system of Ukraine, digitalization, tax administration, electronic taxation, cybersecurity, digital inclusion.

Постановка проблеми. В умовах посилення глобальних цифрових трансформацій та динамічного розвитку інформаційно-комунікаційних технологій податкова система постає одним із ключових інституційних механізмів, що потребує адаптації до цифрового середовища. В Україні процес модернізації податкового адміністрування, хоча і має певні досягнення, наразі перебуває на етапі активного реформування, що обумовлено потребою у підвищенні фіскальної ефективності, зниженні рівня тінізації економіки, мінімізації корупційних ризиків та забезпеченні податкової справедливості. Цифровізація фінансової звітності, впровадження автоматизованих систем контролю, а також розширення функціональності електронного кабінету платника податків – усе це трансформує класичну податкову парадигму в напрямі прозорості, відкритості та сервісної орієнтованості держави.

Разом із тим, цифрова трансформація податкової системи супроводжується як новими можливостями, так і численними викликами, пов'язаними з фрагментарністю нормативного регулювання, нерівномірністю цифрової інклюзії серед платників, кіберзагрозами та технологічною складністю адміністрування нових інструментів. Ці аспекти актуалізують потребу у всебічному науковому аналізі змін, що відбуваються в податковому секторі, їхніх причин, наслідків та потенціалу для формування сучасної цифрової податкової системи.

Аналіз останніх досліджень і публікацій. Вагоме теоретико-методологічне підґрунтя для дослідження цифрової трансформації податкової системи створено у працях як вітчизняних, так і зарубіжних науковців. Зокрема, системні підходи до електронного адміністрування податків висвітлено у дослідженнях С. Ганзюк та Є. Буднік [1], С. Криниць [2]. У праці О. Машенко та Ю. Козаченко [3] акцентовано на впливі цифровізації на податкову службу, культуру та добровільність виконання податкових обов'язків. Водночас наукова дискусія щодо трансформації податкової системи в умовах цифровізації залишається відкритою. Недостатній рівень дослідженості взаємозв'язку між цифровими інноваціями та ефективністю фіскального управління, а також відсутність єдиної концептуальної моделі діджитал-податкової системи для України свідчать про потребу у поглибленому аналізі даної проблематики.

Формулювання цілей статті. Метою даного дослідження є обґрунтування теоретичних і практичних засад трансформації податкової системи України в умовах цифровізації, з акцентом на аналізі наявного стану, виявленні проблем і бар'єрів, а також формулюванні напрямів удосконалення податкового адміністрування з використанням цифрових інструментів.

Виклад основного матеріалу. Цифрова трансформація податкової системи України є явищем, що виходить за межі суто технічної модернізації та постає як глибокий інституційно-процесуальний зсув у фіскальному управлінні. Упродовж останніх десятиліть спостерігається поступовий перехід від традиційної бюрократичної моделі податкового адміністрування до концептуально нової, цифрово-орієнтованої системи, яка ґрунтується на принципах прозорості, доступності, швидкодії та сервісу. В основі цієї трансформації лежить не лише автоматизація процедур, а передусім – докорінна зміна способу взаємодії між державою та платником податків, зміщення фокусу з фіскального контролю до партнерського адміністрування, засно-

ваного на аналітичному прогнозуванні ризиків, цифровому супроводі життєвого циклу платника та інтелектуальній обробці податкової інформації.

Понятійне поле цифрової трансформації у сфері оподаткування охоплює ширший спектр змін, аніж просто електронізація документообігу. На відміну від автоматизації, яка є переважно технічним вдосконаленням наявних процедур, трансформація передбачає переосмислення інституційної архітектури податкової системи. У цьому контексті цифровізація виступає одночасно і драйвером інноваційного розвитку фіскальної сфери, і каталізатором зміни податкової культури, правосвідомості та адміністративної філософії. Саме тому цифрова трансформація податкової системи розглядається як складне, багаторівневе явище, яке охоплює зміну технологічного базису, управлінських рішень, нормативно-правових норм, інституційних ролей і навіть когнітивних моделей поведінки як платників, так і адміністраторів.

Сучасна податкова система України є результатом багаторічних інституційних трансформацій, спрямованих на побудову фіскального механізму, здатного забезпечити фінансову стабільність держави в умовах політичної, соціальної та економічної нестабільності. Проте, незважаючи на певні досягнення у сфері адміністрування, а також на наявність нормативно-правової бази, що ґрунтується на принципах ринкової економіки та адаптована до міжнародних практик, ефективність чинної моделі оподаткування залишається обмеженою як за структурними, так і за функціональними параметрами.

Структура податкових надходжень демонструє високу залежність державного бюджету від непрямих податків, зокрема податку на додану вартість, який у 2023 році забезпечив понад 45% усіх податкових надходжень до загального фонду бюджету України [4]. У той же час частка податку на прибуток підприємств поступово знижується, що свідчить про неоднорідну податкову базу та ускладнення адміністрування в умовах воєнної економіки. Фіскальний тиск на легальний бізнес залишається високим: за окремими оцінками, податкове навантаження в Україні (сукупні податкові та обов'язкові платежі) становить понад 40% від прибутку підприємств, що значно перевищує середній показник у країнах із перехідною економікою [5].

Попри формальну електронізацію більшості процесів, адміністрування податків досі характеризується значними витратами часу й ресурсів з боку платників, особливо мікро- і малого бізнесу. За аналітичними даними [6], середній український платник витрачає понад 300 годин щорічно на виконання податкових зобов'язань – у кілька разів більше, ніж у країнах ЄС. Це є наслідком фрагментарності цифрових сервісів, надмірної складності звітної документації, а також наявності неуніфікованих або дублюючих електронних платформ взаємодії з податковою службою.

У структурному аспекті одним з головних викликів функціонування податкової системи є масштабна тінізація економіки. За оцінками Міністерства економіки України, тіньовий сектор у 2023 році сягнув 29% від офіційного ВВП, що значно ускладнює формування справедливої податкової бази та сприяє фіскальній нерівності [7]. Основними каналами ухилення залишаються заниження оборотів, застосування спрощеної системи для оптимізації, неофіційне працевлаштування та використання офшорних структур для виведення прибутків. Ці проблеми посилюються в умовах війни, коли фіскальний контроль ослаблений, а багато господарюючих суб'єктів працюють у режимі виживання.

На особливу увагу заслуговують інституційні обмеження, які гальмують модернізацію податкової системи. Зокрема, структура Державної податкової служби України досі не є повноцінно адаптованою до цифрових викликів: спостерігається недостатній рівень інтеграції інформаційних систем, відсутність єдиного архітектурного підходу до платформ електронного адміністрування, слабка аналітична спроможність у сфері Big Data, нестача фахівців цифрового профілю. Брак нормативної синхронізації між Податковим кодексом [8], Законом «Про електронні довірчі послуги» [9], Законом

«Про захист персональних даних» [10] та іншими актами призводить до правових колізій у процесі впровадження цифрових технологій.

Крім того, модернізація податкової системи стримується інституційною інерцією – низькою динамікою реформ, опором з боку застарілих управлінських структур, відсутністю політичної волі до впровадження системної автоматизації ризик-орієнтованих підходів. Цифрові інновації здебільшого впроваджуються епізодично та нерівномірно, без належного моніторингу їх впливу на ефективність адміністрування та без довгострокової стратегії інтеграції в єдиний фінансовий цифровий ландшафт.

Таким чином, сучасна податкова система України, попри наявні елементи цифрової модернізації, залишається фрагментованою, інституційно слабкою та недостатньо прозорою. Її структурні вади – високе навантаження на легальний сектор, домінування непрямих податків, гіпертрофованій податковий контроль, недостатня аналітична функція – посилюються в умовах цифрової нерівності та правового хаосу. У цих умовах цифрова трансформація може стати як інструментом вирішення системних проблем, так і чинником їх загострення – у разі хибної реалізації або імітаційного впровадження.

В українських реаліях цифровізація податкової системи поступово еволюціонує з інструменту автоматизації окремих процедур у стратегічний чинник інституційної трансформації податкового адміністрування. Суть цього переходу полягає не лише у технологічному оновленні функціонування фінансових органів, а у формуванні нового фінансового середовища, в якому забезпечується прозорість, аналітична точність та сервісна доступність податкових послуг. Одним із найвагоміших інституційних кроків стало запровадження електронного кабінету платника податків, який дозволяє в інтерактивному режимі формувати, подавати, підписувати та відстежувати податкові декларації, акти перевірок, повідомлення-рішення тощо. Це не лише спрощує комунікацію між ДПС і платниками, а й зменшує можливості для корупційних зловживань, оскільки зводить до мінімуму особистий контакт.

Іншим визначальним напрямом є впровадження електронного аудиту (е-аудиту), що базується на технології SAF-T (Standard Audit File for Tax). Його мета – автоматизоване зчитування великих масивів первинної бухгалтерської інформації з подальшою побудовою ризик-профілів та фокусуванням на аномальних транзакціях [11]. Це суттєво підвищує ефективність податкового контролю та дозволяє уникати затратних виїзних перевірок, переводячи акценти на попереджувальний аналітичний моніторинг.

Окремої уваги заслуговує система електронного адміністрування податку на додану вартість (e-VAT), що забезпечує баланс між сумою податкового кредиту та податкових зобов'язань у режимі автоматичного контролю. Цей інструмент демонструє вагомий потенціал для боротьби з фіктивним ПДВ-кредитом, втім залишається вразливим до махінацій із технічними компаніями, що потребує подальшого вдосконалення алгоритмів СКМОР [12].

У цифровому середовищі особливої актуальності набуває впровадження сучасних технологій, зокрема Big Data, штучного інтелекту (AI), оптичного розпізнавання даних (OCR) та технологій blockchain [13]. Станом на 2024 рік елементи Big Data вже застосовуються в рамках аналітичних підрозділів ДПС для виявлення схем ухилення на основі порівняльної динаміки звітності. Технології AI – ще на стадії пілотного впровадження – використовуються для автоматичної класифікації платників за ризик-індикаторами. OCR допомагає опрацьовувати великі обсяги сканованої документації, зокрема під час перевірок, а blockchain потенційно може бути використаний для фіксації транзакцій з мінімізацією ризиків підробки чи видалення записів, хоча поки залишається малозастосованим через нормативну невизначеність.

Для систематизації основних цифрових інструментів податкової реформи в Україні та їх функціональних характеристик сформовано табл. 1.

Таким чином, цифровізація податкової системи України вже сьогодні виконує роль не просто технологічного інструменту, а реформаторського драйвера, що змінює логіку фіскального адміністрування. Проте ефективність цього переходу залежить від повноцінної інтеграції наявних платформ, нормативного забезпечення цифрових рішень, системного аналітичного підходу та інституційної здатності до швидкої адаптації. Без стратегічної координації та уніфікованої архітектури цифрове реформування ризикує залишитися фрагментарним, реплікативним і надто ресурсовитратним.

Хоча цифровізація податкової системи України в сучасних умовах безумовно виконує роль реформаторського драйвера, її імплементація супроводжується низкою системних ризиків, здатних суттєво послабити ефект від діджитал-інновацій та створити нові загрози фіскальній безпеці й інституційній стійкості. Ключові виклики пов'язані не лише з технологічними аспектами, а й з нормативними, соціальними та інфраструктурними обмеженнями, які утворюють критичні розриви між потенціалом цифрових рішень та реаліями їх застосування.

Таблиця 1

Основні цифрові інструменти податкової трансформації в Україні

Назва інструменту	Функціональне призначення	Стан впровадження	Основні переваги	Основні проблеми впровадження
Електронний кабінет	Подання декларацій, звернень, моніторинг стану розрахунків	Повноцінне функціонування	Доступність, зменшення контактів з ДПС	Інтерфейсні обмеження, обмежена аналітика
Е-аудит (SAF-T)	Автоматизований податковий контроль на основі цифрових даних	Пілотний проєкт	Мінімізація виїзних перевірок, точковий контроль	Відсутність стандарту SAF-T на рівні законодавства
Електронні рахунки	Ідентифікація та звірка транзакцій	Часткове впровадження	Прозорість, автоматичне звірення	Проблеми з інтеграцією бухгалтерського ПЗ
Система e-VAT	Електронне адміністрування ПДВ	Впроваджена	Баланс зобов'язань і кредиту, автоматизація	Схеми з технічними компаніями
E-Receipt (електронний чек)	Контроль за роздрібними продажами та обігом готівки	Упроваджено частково	Зниження тінізації, онлайн-доступ	Опір серед ФОП, технічна нерівномірність
Big Data / AI	Аналітика ризиків, профілювання платників	Впровадження в аналітичних підрозділах	Підвищення точності контролю, прогнозування	Брак кваліфікованих кадрів, нерозвинена інфраструктура
OCR / розпізнавання даних	Опрацювання первинної документації	Використовується фрагментарно	Швидкість, скорочення людського ресурсу	Обмеження якості розпізнавання
Blockchain	Децентралізована фіксація транзакцій	На стадії обговорення	Неможливість підробки, прозорість	Відсутність правового регулювання

Джерело: розроблено автором

Першим і, безперечно, одним із найгостріших викликів є ризики кібербезпеки та захисту персональних даних у контексті цифровізації податкової звітності та адміністрування. Перехід до електронного середовища супроводжується накопиченням значних обсягів чутливої фінансової інформації, що зберігається у цифровій формі – як у базах ДПС, так і на стороні суб'єктів господарювання. Кібератаки, витоки даних, несанкціонований доступ до реєстрів, злам електронного кабінету – ці ризики є особливо актуальними в умовах військової агресії проти України, коли інфраструктура державного управління є мішенню ворожих кібервтручань. За даними Держспецзв'язку, лише у 2023 році було зафіксовано понад 2 500 спроб атак на державні податкові ресурси, з яких понад 70% мали ознаки спроб викрадення даних або перехоплення сесій [13].

Другим критичним бар'єром є низький рівень цифрової інклюзії, особливо серед мікробізнесу, самозайнятих осіб та ФОПів. Попри стрімке зростання кількості електронних сервісів, велика частина підприємців не має належного технічного чи організаційного ресурсу для повноцінної взаємодії з ними. За результатами дослідження BRDO та Мінцифри, станом на кінець 2023 року лише 38% представників малого бізнесу постійно використовували Е-кабінет, 21% – не користувались цифровими сервісами взагалі, а близько 60% респондентів вказували на складність навігації в електронних системах [14]. Наявна ситуація ускладнює процес добровільного дотримання податкового законодавства, створює ризики технічних помилок, затримок зі звітністю або штрафів через неволодіння механікою електронного адміністрування.

Формування дієвої цифрової податкової системи в Україні неможливе без ґрунтовного переосмислення цілей, функцій та інструментів податкової політики. Йдеться не лише про технічну трансформацію адміністрування, а насамперед про формування такої інституційної логіки, в якій цифрові рішення не просто підтримують контроль, а стають ядром прозорого, прогнозованого та динамічного податкового середовища. З огляду на глибокі фіскальні виклики, що постали перед Україною в умовах повномасштабної війни, автор вважає за необхідне розглядати податкову цифровізацію як структурний компонент антикризового перезавантаження економіки [1].

У цьому контексті доцільною видається розробка моделі інтегративної цифрової податкової системи, що має поєднувати чотири ключові функціональні компоненти:

- 1) сервісно-орієнтовану цифрову інфраструктуру;
- 2) аналітичну систему ризик-контролю в режимі реального часу;
- 3) відкриті API-інтерфейси для взаємодії з платниками та сторонніми програмними продуктами;
- 4) інституційну платформу фіскальної прозорості, яка забезпечуватиме зворотний зв'язок та моніторинг довіри.

Така модель повинна забезпечити автоматичне, предикативне й мінімально контактне адміністрування податків, що відповідає філософії «invisible tax compliance» – коли обов'язки виконуються за замовчуванням, без надмірного навантаження на платника.

Важливо також синхронізувати податкове законодавство з іншими нормативними актами у сфері цифрових технологій. Це дозволить усунути наявні правові колізії та створити єдине нормативне середовище для цифрових сервісів, що підтримують фіскальну політику [2].

Окрему увагу слід приділити поведінковому виміру фіскальної взаємодії, який істотно змінюється в умовах цифрової трансформації. Застосування діджитал-інструментів має супроводжуватися стимулюванням добровільної податкової дисципліни через використання елементів податкової гейміфікації, позитивної диференціації (наприклад, публічних реєстрів сумлінних платників), впровадження персоналізованих податкових інтерфейсів із візуалізацією зобов'язань, пільг та ризиків, автоматичного формування звітності тощо [3].

Для підвищення прозорості та передбачуваності податкової політики доцільним є запуск публічної аналітичної платформи податкових рішень, яка в режимі відкритих даних відображатиме агреговану інформацію щодо практик застосування ПДВ, адміністрування податку на прибуток, динаміки податкових перевірок тощо. Аналогічна ініціатива може бути адаптована під українські реалії з урахуванням безпекових обмежень.

Важливо підкреслити, що досягнення ефективної цифрової податкової трансформації можливе лише за умови перебудови відносин між державою та платником. Необхідно вийти за межі концепції «підозрілого платника», що потребує постійного контролю, й перейти до моделі «цифрового фіскального партнерства», в межах якої автоматизація адміністрування супроводжується одночасною автоматизацією сервісного зобов'язання держави: оперативністю зворотного зв'язку, адаптивністю сервісів, персоналізованим підходом до комунікації.

У підсумку, сучасна податкова політика України повинна перейти від реактивної моделі цифровізації до прогностичної архітектури фіскального управління, в основі якої лежатимуть аналітика, адаптивність, інклюзивність і цифрова справедливість. Такий підхід дозволить не лише посилити фіскальну стійкість держави, а й сформувати фундамент для розвитку інноваційної, довірливої, передбачуваної податкової системи в умовах поствоєнного відновлення.

Висновки. Результати проведеного дослідження засвідчують, що трансформація податкової системи України в умовах цифровізації є не просто технологічною модернізацією, а глибоким інституційним процесом, що охоплює фундаментальні зміни в адмініструванні, регулюванні, контролі та фіскальній взаємодії між державою і платником. Аналіз сучасного стану податкової системи виявив її структурну неоднорідність, надмірне фіскальне навантаження на легальний сектор, високу залежність від непрямих податків, хронічну тінізацію економіки та недосконалість адміністрування, незважаючи на окремі цифрові зрушення.

Дослідження напрямів цифровізації показало, що вітчизняна податкова система наразі функціонує у режимі фрагментарної діджиталізації. Хоча низка цифрових інструментів (Електронний кабінет, СМКОР, e-VAT, e-Receipt) довели свою ефективність, їх інтеграція відбувається повільно, нерівномірно і без належного нормативного супроводу. Суттєвими бар'єрами для поглиблення цифровізації залишаються кіберризики, цифрова нерівність, відсутність правового регулювання інновацій та низький рівень цифрової інклюзії серед мікробізнесу та ФОПів.

На основі синтезу теоретико-методологічних підходів обґрунтовано доцільність переходу до інтегративної цифрової податкової системи, яка має поєднувати сервісну доступність, прозорість, аналітичну передбачуваність і автоматизовану відповідність фіскальним зобов'язанням. Такий підхід передбачає не лише реформування технічної інфраструктури, а й трансформацію податкової політики в бік партнерської моделі взаємодії з платником.

У перспективі реалізація комплексної цифрової стратегії у сфері оподаткування має забезпечити не лише ефективність збирання доходів бюджету, а й підвищення рівня фіскальної справедливості, зміцнення довіри до державних інститутів та прискорення соціально-економічного відновлення України в умовах поствоєнного розвитку.

Список використаних джерел:

1. Ганзюк С. М., Буднік Є. О. Цифрова трансформація податкової системи України. *Економічний вісник Дніпровського державного технічного університету*. 2024. №2 (9). DOI: [https://doi.org/10.31319/2709-2879.2024iss2\(9\).319078pp104-110](https://doi.org/10.31319/2709-2879.2024iss2(9).319078pp104-110)
2. Криниця С. О. Цифрова трансформація податкової та митної систем: зарубіжний досвід та перспективи для України. *Актуальні питання економічних наук*. 2025. № 9. DOI: <https://doi.org/10.5281/zenodo.15165120>

3. Машенко О. В., Козаченко Ю. П. Запровадження процесу цифровізації у діяльність органів державної податкової служби. *Право та державне управління*. 2023. №3. DOI: <https://doi.org/10.32782/pdu.2023.3.15>
4. Звіт про виконання державного бюджету за 2023 рік. *Міністерство фінансів України* : веб-сайт. URL: https://mof.gov.ua/uk/budget_2023-582 (дата звернення: 23.05.2025).
5. Звіт про фінансову стабільність за грудень 2023. *Національний банк України* : веб-сайт. URL: <https://bank.gov.ua/ua/news/all/zvit-pro-finansovu-stabilnist-gruden-2023-roku> (дата звернення: 23.05.2025).
6. Податковий індекс ЕБА 2023. *Європейська Бізнес Асоціація* : веб-сайт. URL: <https://eba.com.ua/research/doslidzhennya-ta-analytika/> (дата звернення: 23.05.2025).
7. Огляд економіки у травні 2023. Рік відновлення українського бізнесу. *Центр економічної стратегії* : веб-сайт. URL: <https://ces.org.ua/may-2023-monthly-review/> (дата звернення: 23.05.2025).
8. Податковий кодекс України №2755-VI від 2 грудня 2010 року. – URL: <https://zakon.rada.gov.ua/laws/show/2755-17#Text> (дата звернення: 23.05.2025).
9. Про електронні довірчі послуги : Закон України від 05.10.2017 р. № 2155-VIII. URL: <https://zakon.rada.gov.ua/laws/show/2155-19#Text> (дата звернення: 23.05.2025).
10. Про захист персональних даних : Закон України від 01.06.2010 р. № 2297-VI. URL: <https://zakon.rada.gov.ua/laws/show/2297-17#Text> (дата звернення: 23.05.2025).
11. Щодо запровадження електронного аудиту («е-аудит»). *Електронний кабінет платника* : веб-сайт. URL: <https://cabinet.tax.gov.ua/news/2B1F9FBC3A4609AAE0630A214220F40C> (дата звернення: 23.05.2025).
12. СМКОР як інструмент адміністрування ПДВ: звіт за результатами розслідування за власною ініціативою. *Рада бізнес-омбудсмена* : веб-сайт. URL: <https://boi.org.ua/reports-post/smkor-yak-instrument-administruvannya-pdv/> (дата звернення: 23.05.2025).
13. Зростання кількості кібератак на сектор безпеки і оборони: про які загрози треба знати. *Державна служба спеціального зв'язку та захисту інформації України* : веб-сайт. URL: <https://cip.gov.ua/ua/statics/struktura-derzhavnoyi-sluzhbi-specialnogo-zv-yazku-ta-zakhistu-informatsiyi-ukrayini-2024> (дата звернення: 23.05.2025).
14. Аналітичний огляд податкових бар'єрів для мікробізнесу. Офіс ефективного регулювання (BRDO) : веб-сайт. Київ, 2022. URL: <https://brdo.com.ua/analytics/taxation-microbusiness> (дата звернення: 23.05.2025).

References:

1. Hanzhuk, S. M., & Budnik, Ye. O. (2024). Tsyfrova transformatsiia podatkovoi systemy Ukrainy [Digital transformation of Ukraine's tax system]. *Ekonomichnyi visnyk Dniprovskoho derzhavnoho tekhnichnoho universytetu – Economic Bulletin of the Dnipro State Technical University*, no (2) 9. DOI: [https://doi.org/10.31319/2709-2879.2024iss2\(9\).319078pp104-110](https://doi.org/10.31319/2709-2879.2024iss2(9).319078pp104-110) (in Ukrainian)
2. Krynytsia, S. O. (2025). Tsyfrova transformatsiia podatkovoi ta mytnoi system: zarubizhnyi dosvid ta perspektyvy dlia Ukrainy [Digital transformation of the tax and customs systems: foreign experience and prospects for Ukraine]. *Aktualni pytannia ekonomichnykh nauk – Current Issues in Economic Sciences*, no 9. DOI: <https://doi.org/10.5281/zenodo.15165120> (in Ukrainian)
3. Mashchenko, O. V., & Kozachenko, Yu. P. (2023). Zaprovdzhennia protsesu tsyfrovatsii u diialnist orhaniv derzhavnoi podatkovoi sluzhby [Implementation of the digitalization process in the activities of the State Tax Service]. *Pravo ta derzhavne upravlinnia – Law and Public Administration*, no 3. DOI: <https://doi.org/10.32782/pdu.2023.3.15> (in Ukrainian)
4. Ministerstvo finansiv Ukrainy. (2024). Zvit pro vykonannia derzhavnogo biudzhetu za 2023 rik [Report on the execution of the state budget for 2023]. Available at: https://mof.gov.ua/uk/budget_2023-582 (in Ukrainian)
5. Natsionalnyi bank Ukrainy. (2023). Zvit pro finansovu stabilnist za hruden 2023 [Financial stability report for December 2023]. Available at: <https://bank.gov.ua/ua/news/all/zvit-pro-finansovu-stabilnist-gruden-2023-roku> (in Ukrainian)
6. Yevropeiska Biznes Asotsiatsiia. (2023). Podatkovi indeks EBA 2023 [EBA Tax Index 2023]. Available at: <https://eba.com.ua/research/doslidzhennya-ta-analytika/> (in Ukrainian)
7. Tsentr ekonomichnoi stratehii. (2023). Ohliad ekonomiky u travni 2023. Rik vidnovlennia ukraïnskoho biznesu [Economic overview in May 2023. Year of Ukrainian business recovery]. Available at: <https://ces.org.ua/may-2023-monthly-review/> (in Ukrainian)

8. Verkhovna Rada Ukrainy. (2010). Podatkovyi kodeks Ukrainy № 2755-VI vid 2 hrudnia 2010 roku [Tax Code of Ukraine No. 2755-VI of December 2, 2010]. Available at: <https://zakon.rada.gov.ua/laws/show/2755-17#Text> (in Ukrainian)

9. Verkhovna Rada Ukrainy. (2017). Pro elektronni dovirchi posluhy: Zakon Ukrainy vid 05.10.2017 r. № 2155-VIII [On electronic trust services: Law of Ukraine No. 2155-VIII of October 5, 2017]. Available at: <https://zakon.rada.gov.ua/laws/show/2155-19#Text> (in Ukrainian)

10. Verkhovna Rada Ukrainy. (2010). Pro zakhyst personalnykh danykh: Zakon Ukrainy vid 01.06.2010 r. № 2297-VI [On personal data protection: Law of Ukraine No. 2297-VI of June 1, 2010]. Available at: <https://zakon.rada.gov.ua/laws/show/2297-17#Text> (in Ukrainian)

11. Derzhavna podatкова sluzhba Ukrainy. (n.d.). Shchodo zaprovadzhennia elektronnoho audytu ("e-audit") [On the implementation of electronic audit ("e-audit")]. *Elektronnyi kabinet platnyka – Electronic Taxpayer's Cabinet*: web-sait. Available at: <https://cabinet.tax.gov.ua/news/2B1F9FBC3A4609AAE0630A214220F40C> (in Ukrainian)

12. Rada biznes-ombudsmena. (n.d.). SMKOR yak instrument administruvannia PDV: zvit za rezultatamy rozsliduvannia za vlasnoiu initsiatyvoiu [SMKOR as a VAT administration tool: report based on own-initiative investigation]. Available at: <https://boi.org.ua/reports-post/smkor-yak-instrument-administruvannya-pdv/> (in Ukrainian)

13. Derzhspetzzviazok. (2024). Zrostantia kilkosti kiberatak na sektor bezpeky i oborony: pro yaki zahrozy treba znaty [Increase in cyberattacks on the security and defense sector: what threats should be known]. Available at: <https://cip.gov.ua/ua/statics/struktura-derzhavnoyi-sluzhbi-specialnogo-zv-yazku-ta-zakhistu-informaciyi-ukrayini-2024> (in Ukrainian)

14. BRDO. (2022). Analitychnyi ohliad podatkovykh barieriv dlia mikrobiznesu [Analytical overview of tax barriers for microbusiness]. Available at: <https://brdo.com.ua/analytics/taxation-microbusiness> (in Ukrainian)